

Motion till riksdagen 2020/21:3543

av **Ebba Busch m.fl. (KD)**

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen anvisar anslagen för år 2021 inom utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg enligt förslaget i tabell 1 i motionen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att åldern för avgiftsfri tandvård ska vara upp till 20 år och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stödsystem kring läkemedelskostnader för barn och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om satsningen på nationell vårdförmedling och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om satsningen på förlossningsvården och eftervården och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om standardiserade vårdförlopp och tillkännager detta för regeringen.
7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om satsning på psykiatriambulanser och tillkännager detta för regeringen.
8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkning av verksamheten vid Inspektionen för vård och omsorg och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt ANDTS-kompetenscentrum och att stödja det civila samhället i genomförande av ANDTS-strategin och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja adoptionsbidraget och avgiftsfri föräldrautbildning för adoptionsföräldrar och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om höjning av schablonen för timersättningen inom assistansersättningen med 2,2 % år 2022 och 2023 och tillkännager detta för regeringen.

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en lagändring inom LSS för att säkerställa att samtliga grundläggande behov är assistansgrundande i sin helhet och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om satsning på stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet och tillkännager detta för regeringen.
14. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om förstärkning av kompetens och säkerhet vid Statens institutionsstyrelse och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om socialtjänstpaket och tillkännager detta för regeringen.
16. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inrättande av ett fritidskort och tillkännager detta för regeringen.
17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fond för idéburen vård och tillkännager detta för regeringen.
18. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om satsning på bostad först och tillkännager detta för regeringen.
19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inrättandet av ett Nationellt kunskapscentrum för frågor om önskad sexualitet och prevention av sexuellt våld och tillkännager detta för regeringen.
20. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om satsning på vaccination mot pneumokocker och att ta fram ett vaccinationsprogram för äldre och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Tabell 1 Anslagsförslag 2021 för utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
(tusental kronor)

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Socialstyrelsen	749 805	±0
1:2 Statens beredning för medicinsk och social utvärdering	90 426	±0
1:3 Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket	154 206	±0
1:4 Tandvårdsförmåner	7 294 796	100 000
1:5 Bidrag för läkemedelsförmånerna	31 705 000	-520 000
1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård	16 826 486	1 500 000
1:7 Sjukvård i internationella förhållanden	513 238	±0
1:8 Bidrag till psykiatri	2 163 643	100 000
1:9 Läkemedelsverket	159 899	±0
1:10 E-hälsomyndigheten	119 401	±0
1:11 Prestationsbundna insatser för att korta vårdköerna	3 000 000	±0
1:12 Inspektionen för vård och omsorg	754 427	25 000
2:1 Folkhälsomyndigheten	500 005	±0
2:2 Insatser för vaccinberedskap	120 500	±0
2:3 Bidrag till WHO	45 165	±0
2:4 Insatser mot hiv/aids och andra smittsamma sjukdomar	75 502	±0
2:5 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel	95 629	25 000
3:1 Myndigheten för delaktighet	61 564	±0
3:2 Bidrag till funktionshindersorganisationer	188 742	±0
4:1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd	32 311	-3 200
4:2 Vissa statsbidrag inom funktionshindersområdet	782 514	±0
4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	263 395	±0
4:4 Kostnader för statlig assistansersättning	24 475 898	500 000
4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet	9 008 490	4 405 000
4:6 Statens institutionsstyrelse	1 346 567	50 000
4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.	525 151	506 000
4:8 Myndigheten för vård- och omsorgsanalys	37 768	±0
5:1 Barnombudsmannen	26 549	±0
5:2 Barnets rättigheter	22 261	±0
6:1 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Förvaltning	39 063	±0
6:2 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning	763 503	±0
99:3 Fritidskort	±0	800 000
99:4 Fond för idéburen vård	±0	300 000
99:6 Bostad först	±0	200 000
99:7 Nationellt kunskapscentrum för frågor om önskad sexualitet och prevention av sexuellt våld	±0	5 000
99:8 Pneumokockvaccin	±0	45 000
Summa	101 941 904	8 037 800

Politikens inriktning

I september 2020 har drygt 157 000 människor väntat mer än 90 dagar på den operation eller specialistbesök som vården bedömt att de behöver. Mer än 90 dagar är längre än vad vårdgarantin anger och är därför olagligt länge. Utvecklingen de senaste åren visar att köerna har fördubblats och överbeläggningarna ökat. Situationen är komplex men det finns påtagliga brister i organisation och kompetens. Hälso- och sjukvården har för få fasta medarbetare och för stora skillnader i landet. Vården är inte jämlik. Mot den bakgrunden finns det all anledning att se över sjukvårdens organisering. Det är knappast troligt att 21 olika landsting med olika demografiska och ekonomiska förutsättningar ska kunna leverera en god och jämlik vård till hela befolkningen. Staten bör därför ta ett huvudansvar för att säkra en god, effektiv och jämlik sjukvård i hela landet. För oss är patientens rätt till bra och jämlik vård viktigare än att värna dagens sätt att organisera vården.

Kristdemokraternas politik utgår från att varje människa är unik och att alla personer har samma absoluta och okränkbara värde. Den solidariskt finansierade hälso- och sjukvården är välfärdens kärna och den som har störst behov ska ges företräde i vården. Hälso- och sjukvården ska kännetecknas av värdighet, kvalitet, tillgänglighet och jämlikhet. Målet för socialtjänstpolitiken är att stödja gemenskaperna och de enskilda människorna till egen försörjning och god omvårdnad. Socialpolitiken i sin helhet ska levandegöra att varje enskild människa har samma absoluta värde oavsett ålder, etniskt eller socialt ursprung, sexuell identitet, religion eller kön. De insatser som görs av de sociala myndigheterna ska bidra till att fördela välfärden rättvist och solidariskt samt till att ge alla likvärdiga förutsättningar.

Socialpolitiska insatser måste präglas av respekt för den personliga integriteten och ge förutsättningar för inflytande och delaktighet från den enskilde, för såväl vuxna som barn.

Myten om den perfekta människan som ideal och norm riskerar att bli ett hot mot viktiga värden som delaktighet och solidaritet. Politiken måste förankras i en människosyn som både tillmäter människan ett absolut och okränkbart värde och erkänner att alla människor är olika med olika begåvning, intressen och förutsättningar. Den kristna människosynen uppfyller dessa krav. Graden av funktionsnedsättning är inte statisk utan är till del en följd av samhällets beredvillighet och förmåga att gå människor med funktionsnedsättning till mötes. Funktionsnedsättningen blir i själva verket ett handikapp för den enskilde först när samhället inte förmår att kompensera bristerna. Personer med funktionsnedsättning riskerar att i olika sammanhang bli negativt särbehandlade. Detta är diskriminering och kan aldrig tolereras. De grupper som har svårt att göra sina röster hörda eller utnyttja sina rättigheter ska garanteras särskilt stöd.

Vården och omsorgen ska ha en helhetssyn på människan som tar hänsyn till kroppsliga, själsliga, sociala och andliga behov. Ett mål för vården och omsorgen bör vara att varje människa ska kunna känna välbefinnande och meningsfullhet.

Varje människa föds med relationer till andra. Människan är en gemenskapsvarelse. Hon mår dessutom bäst av att utvecklas i naturliga gemenskaper, som präglas av omtanke, ansvarstagande och solidaritet. Gemenskaper som inte påtvingas utan uppstår av sig själva. När sjukdom drabbar oss blir ofta behoven större än vad den enskilda människan och familjen mäktar med. Överordnade gemenskaper har då en skyldighet att gå in, hjälpa och stödja med en kunskapsbaserad och gemensamt finansierad hälso- och sjukvård samtidigt som den sjuke ska tillförsäkras delaktighet under vårdtiden.

En grundläggande del i utvecklingen av vård och omsorg är självbestämmande och valfrihet. Självbestämmande stärker kvaliteten inom vården och skapar en mer värdig omsorg. Personcentrerad vård och omsorg är därför nödvändig. Hälso- och sjukvården, socialtjänsten och funktionshindersomsorgen behöver finna sätt att arbeta som ger en personcentrerad vård och omsorg. Såväl enskilda patienter/brukare som patient- och intresseorganisationer kan bidra till att vi hittar de bästa metoderna för personcentrerad vård och omsorg. Därför behöver det fortsatta arbetet påtagligt inkludera patienter och brukare. Rätten att bestämma över sin vardag upphör inte vid en viss ålder. En åsrikt person har, precis som yngre, individuella behov som inte kan tillgodoses i en mall. Mycket har gjorts de senaste åren för att utforma vården och omsorgen utifrån den enskilda människans behov. Men mer behöver göras för att utveckla den gemensamt finansierade äldreomsorgen. Utökad självbestämmande när det gäller såväl boende som hemsänd mat och färdtjänst är viktiga delar när det gäller att utveckla äldreomsorgen framöver.

Nedan redogörs endast i korthet för de budgetrelaterade förändringarna inom utgiftsområde 9. Kristdemokraternas syn på de olika politikområdena samt reformförslag utvecklas vidare i separata parti- och kommittémotioner: ”En hälso- och sjukvård att lita på”, ”En äldrepolitik att lita på”, ”En folkhälsopolitik att lita på”, ”En socialtjänst att lita på”, ”En funktionshinderspolitik att lita på”, ”Psykisk hälsa” samt ”Alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar”.

Anslag 1:4 Tandvårdsförmåner

Kristdemokraterna ökar anslaget för tandvårdsförmåner med 100 miljoner kronor per år 2021–2023, till följd av att fri tandvård ska erbjudas för unga som inte har fyllt 20 år (korresponderar till nej till fri tandvård inom utgiftsområde 25).

Åldern för avgiftsfri tandvård har höjts stegvis från 19 år till 23 år. Kristdemokraterna delar inte uppfattningen att det främjar tandhälsan att erbjuda gratis tandvård högre upp i åldrarna för unga vuxna. Där kostnadsfriheten ökats till fler årskullar har de önskade effekterna uteblivit trots den avsevärda kostnad det innebär för skattebetalarna. Inriktningen på arbetet med att säkerställa en god tandhälsa för ungdomar måste istället ligga mycket tidigare, redan när de är barn och genom att arbeta med deras föräldrar. Hur ofta någon besöker tandvården kan nästan sägas gå i arv från förälder till barn. Det är alltså flera andra faktorer som kan påverka besöksfrekvensen hos tandvården som är svårare att komma åt. För trots att tandvården för barn och unga under 22 har varit avgiftsfri och att stödet till tandvård har ökat sedan 2008 är besöksfrekvensen i princip oförändrad sedan dess. Det tyder på att vi måste arbeta med denna problematik på andra sätt. Vi anser att åldern för avgiftsfri tandvård ska vara upp till 20 år.

Anslag 1:5 Bidrag till läkemedelsförmånerna

Kristdemokraterna justerar ner anslaget med 520 miljoner kronor år 2021, 530 miljoner kronor år 2022 och 540 miljoner kronor år 2023.

Det får aldrig finnas ekonomiska hinder för ett barns läkemedelsbehandling. Det är en grundprincip för Kristdemokraterna. Samtidigt menar vi att det offentliga finansier-

ingssystem inte får driva en överkonsumtion av läkemedel bland barn. Våra etiska värderingar bygger på att den mängd läkemedel som förskrivs ska vara anpassad utifrån patientens sjukdomsbehov. En överkonsumtion av läkemedel kan riskera barnets hälsa. Därtill går en ökad kostnad kopplad till en överförskrivning av läkemedel emot våra värderingar kring ett ansvarsfullt förvaltnarskap av våra gemensamma skattemedel. Med anledning av att reformen kring kostnadsfria läkemedel för barn (som infördes 2016) enligt Socialstyrelsens slutrapport har ökat kostnaden för det offentliga men framför allt ökat läkemedelskonsumtionen bland barn utan en direkt koppling till ökad sjukdoms- börda, menar vi att det är att föredra en återgång till det tidigare stödsystemet som säkerställde att föräldrarnas ekonomiska förutsättningar inte skulle hindra ett barns tillgång till läkemedel.

Utifrån det stödsystem kring läkemedelskostnader för barn som fanns före 2016 gällde följande: Patientens maximala kostnad, egenavgiften, för receptbelagda läkemedel och förmånsberättigade varor inom högkostnadsskyddet var 2 200 kronor under en tolv månadersperiod. Alla barn 0 till 17 år i samma hushåll hade ett gemensamt högkostnadsskydd. Detta innebar att inget hushåll behövde betala mer än 2 200 kronor för samtliga barn per år för läkemedel inom förmånen. Därtill kunde vårdnadshavare få ekonomiskt bistånd för läkemedelskostnader till barn. Det var också möjligt att delbetala apoteket i samband med uthämtande av läkemedel till barn.

Anslag 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård

Kristdemokraterna ökar anslaget till folkhälsa och sjukvård med totalt sett 1 500 miljoner kronor år 2021, 1 500 miljoner kronor år 2022 och 2 500 miljoner kronor år 2023.

Vi avsätter 2 000 miljoner kronor per år 2021–2023 till det egna förslaget om en nationell vårdförmedling. Av dessa 2 000 miljoner är hälften egna medel och hälften en justering av regeringens satsning på hantering av uppskjuten vård och covid-19-relaterad vård till förmån för vårt förslag.

Vi riktar om regeringens satsning på förlossnings- och neonatalvård om totalt 1 500 miljoner kronor per år 2021–2022 till förmån för vår egen förlossningssatsning. Regeringens förlossningssatsning avslutas 2022, men Kristdemokraterna avsätter 1 000 miljoner kronor för vår egen förlossningssatsning även år 2023.

Vi avvisar regeringens neddragning på standardiserade vårdförlopp med 200 miljoner kronor per år 2021–2023.

Vi anslår även 300 miljoner kronor per år 2021–2023 för en förstärkt elevhälsa.

En nationell vårdförmedling

Tillgängligheten inom vården har sjunkit alltsedan 2014 för merparten av det som mäts genom vårdgarantin. Pandemin har medfört att köerna accelererat. Vårdgarantin ger ett svar på hur många som väntar på vård men den ger inte hela bilden. Men minst 150 000 människor har väntat olagligt länge på vård. Samtidigt har vårdens medarbetare en mycket tuff situation. Arbetsbelastningen har varit betydande och många har inte fått den semester de behöver för tillräcklig återhämtning. Bristen på sjuksköterskor är betydande och påverkar såväl primärvården och äldreomsorgen som sjukhusvården.

Mitt i allt detta finns ledig kapacitet eller outnyttjad möjlighet att bygga ut kapacitet. Det är både privata och offentliga utförare som har möjlighet att göra mer. Tyvärr stoppas merparten av dessa på grund av att regionerna inte sluter avtal med dem och patienterna vet inte om den möjlighet som finns att söka öppenvård i hela landet.

Patienter ska ges rätt att söka vård där ledig kapacitet finns. Kristdemokraterna föreslår därför att det tillfälligt upprättas en nationell vårdförmedling för att använda tillgänglig kapacitet till de patienter som väntat olagligt länge. Staten sänder ut förfrågan om ledig kapacitet. En sammanställning över tillgänglig vård upprättas. Den som väntat mer än 90 dagar på operation eller mer än 90 dagar på specialistvård ges möjlighet att använda denna kapacitet.

Samverkansavtal skrivs med landets 21 regioner och en eller flera regioner sluter avtal med den utförare (privata och offentliga) som meddelar att de har ledig kapacitet. Av förfrågningsunderlaget framgår att avtalet kommer att användas av flera eller samtliga regioner i landet. Övriga regioner ansluter till avtalen enligt villkoren i förfrågningsunderlagen. Staten finansierar den vård som ges genom den nationella vårdförmedlingen.

Staten tar ansvar för en bred informationskampanj där patienterna informeras om rätten att söka vård i hela landet. Vidare tar staten ansvar för att tillsammans med SKR upprätta en databas för den nationella vårdförmedlingen där tillgänglig kapacitet synliggörs för patienterna.

Trygg förlossningsvård och eftervård

Det finns stora skillnader i vård och vårdresultat inom förlossningsvården beroende på var man bor, bland annat i antalet förlossningsskador. Bristerna i förlossnings- och eftervården drabbar framförallt kvinnor. Att ändra systemet i grunden är därför inte bara angeläget ur ett patientperspektiv utan också en viktig jämställdhetsfråga. Det behövs ett nationellt ledarskap för förlossningsvården.

Varje kvinna ska kunna känna trygghet under sin graviditet samt inför, under och efter förlossningen. Kristdemokraternas satsning på förlossnings- och eftervården som omfattar 1,5 miljarder per år under 2021 och 2022 samt 1 miljard kronor 2023 specificeras enligt följande:

- Kompetensutveckling för personal om förebyggande av förlossningsskador, 25 miljoner kronor per år 2021–2022.
- Eftervård med hembesök, 250 miljoner kronor per år 2021–2022, 150 miljoner kronor 2023.
- En mammarehabcheck, 60 miljoner kronor per år 2021–2023.
- Fast barnmorska – ett barnmorsketeam genom hela vårdkedjan, 200 miljoner kronor per år 2021–2023.
- Ökad bemanning inom förlossningsvården och neonatalvården, 700 miljoner kronor per år 2021–2022, 500 miljoner kronor år 2023.
- Fler barnmorskor genom betald vidareutbildning för sjuksköterskor, 70 miljoner kronor 2021–2022.
- Barnmorskeledda enheter i anslutning till akutsjukhusen, 95 miljoner kronor per år 2021–2022, 40 miljoner kronor år 2023.
- Nationella riktlinjer för att förebygga förlossningsskador, 3 miljoner kronor per år 2021–2022.

- Patientnära hotell där det är långa avstånd till förlossningsklinik, 30 miljoner kronor per år 2021–2023.
- Samtalsstöd med psykolog för familjer som fått dödfödda barn, 30 miljoner kronor per år 2021–2022.
- Nationella mål för förlossningsvården och kompetenscentrum, 37 miljoner kronor per år 2021–2022, 20 miljoner kronor 2023 för kompetenscentrum.
- Fler utbildningsplatser för barnmorskor (utgiftsområde 16).

Bibehållet stöd till personcentrerade sammanhållna vårdförlopp

Hälso- och sjukvårdens styrning har under lång tid och till stor del fokuserats kring ekonomisk styrning. Det gör att patientperspektivet och professionernas utrymme kringskärs. Den kunskapsintensiva hälso- och sjukvården måste ha en styrning som möjliggör personcentrering och låter professionerna använda bästa kunskap och erfarenhet. Det som hittills har kallats standardiserade vårdförlopp, SVF, bygger på bästa kända kunskap som arbetas fram av professionerna. De bygger också på personcentrering.

Den utveckling som vi sett sedan arbetet med SVF påbörjades är god inte minst inom cancervården där RCC redovisar förbättrade resultat som kopplas till sammanhållna vårdförlopp. Genom KD/M-budgeten har möjligheten till sammanhållna och personcentrerade vårdförlopp vidgats och ett stort antal medicinska områden arbetar nu med detta. Trots det föreslår regeringen att resurserna för detta justeras ned med 200 miljoner kronor per år 2021–2023. Kristdemokraterna avvisar neddragningen.

Anslag 1:8 Bidrag till psykiatri

Kristdemokraterna anslår 100 miljoner kronor mer än regeringen per år 2021–2023 till psykiatrin till förmån för en utbyggnad av psykiatriambulanser i hela Sverige.

Psykiatriambulanser

Vid akutlarm om att någon mår psykiskt dåligt och man befärrar att personen försöker eller har tankar på att begå självmord skickas idag oftast en polispatrull ut. Under förra året åkte polisen på 15 123 larm gällande självmordsförsök. Nästan två larm i timmen, dygnet runt, året runt. Detta trots det faktum att poliser inte har psykiatrisk utbildning för att möta personer i en akut psykiatrisk kris på bästa sätt. Att avlasta polisen från att åka på dessa larm skulle innebära att avsevärda resurser frigörs som istället kan användas till reguljärt polisarbete.

På flera håll i landet finns nu istället s.k. psykiatriambulanser. Det är en ambulansliknande akutbil med utbildad hälso- och sjukvårdspersonal som åker ut vid larm om självmordsförsök, psykoser och kriser av liknande slag. Det blir ett bättre omhändertagande av den som mår akut psykiskt dåligt. Dessutom blir det en naturlig koppling till hälso- och sjukvården som kan ge ändamålsenlig uppföljande psykiatrisk vård när den akuta krisen är över. Samtidigt avlastas polisen och de kan fokusera på polisiära arbetsuppgifter som ligger inom deras kompetensområden, som brottsförebyggande verksamhet och ingripande vid brott.

Anslag 1:12 Inspektionen för vård och omsorg

Kristdemokraterna ökar anslaget med 25 miljoner kronor per år 2021–2023 för att förstärka myndigheten.

Inspektionen för vård och omsorg, Ivo, har en mycket viktig roll för att kunna upprätthålla kompetens och god kvalitet inom vård och omsorg. Myndigheten är fortfarande relativt ung och befinner sig i ett utvecklingsarbete. Tyvärr har de ekonomiska ramarna präglats av ryckighet vilket försvårat för myndigheten att planera en hållbar verksamhet. Det är viktigt att de ekonomiska ramarna är tillräckliga och långsiktigt förutsägbara för att myndigheten ska kunna ha goda förutsättningar att bedriva strategisk, effektiv och enhetlig tillsyn. Detta är något Kristdemokraterna prioriterar i sin budget genom en förstärkning med 25 miljoner kronor.

Anslag 2:5 Åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak samt spel

Kristdemokraterna anslår 25 miljoner kronor mer än regeringen per år 2021–2023, varav 15 miljoner anslås till ett nationellt ANDTS-kompetenscentrum och 10 miljoner anslås till att stödja det civila samhället i genomförande av ANDTS-strategin.

Kristdemokraterna vill att alla människor ska kunna växa upp och leva utan risk att skadas på grund av eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, doping och tobak eller spelmissbruk (ANDTS). Den nuvarande ANDT-strategin löper ut vid årets slut och man bereder för närvarande en ny.

Kristdemokraterna ser det civila samhället som en stor resurs i det förebyggande folkhälsoarbetet. Så även inom ANDTS-området där det civila samhället fyller en viktig uppgift genom att stödja personer som själva har missbruksproblematik eller lider av beroendesjukdom genom exempelvis vård och behandling. Men också genom att vara till stöd för anhöriga och genom att erbjuda alkohol- och drogfria mötesplatser. Det civila samhället har sammantaget en viktig roll i att uppfylla delar av målen i ANDTS-strategin men också i det förebyggande arbetet riktat exempelvis mot ungdomar som riskerar att hamna i kriminella miljöer. Kristdemokraterna avsätter därför medel för att stödja deras arbete med att genomföra ANDT-strategin.

Det är av största vikt att de metoder som används i det förebyggande arbetet inom ANDTS-området är evidensbaserade. För att kunna sprida, implementera och kvalitetssäkra preventiva metoder behöver kommuner och regioner utbildning och ett nationellt stöd, vilket i dag saknas. Kristdemokraterna vill därför inrätta ett nationellt kompetenscentrum med detta uppdrag utifrån organisationen för Stockholm förebygger alkohol- och drogproblem (STAD).

Anslag 4:1 Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd

Kristdemokraterna vill höja adoptionsbidraget från 75 000 till 90 000 kronor samt göra föräldrautbildningen för adoptionsföräldrar avgiftsfri inom utgiftsområde 12. Därför

föreslås anslag 4:1 justeras ned med 3,2 miljoner kronor och överförs till UO12 anslag 1:4.

Anslag 4:4 Kostnader för statlig assistansersättning

Kristdemokraterna accepterar regeringens nivå på schablonersättningen för 2021 men föreslår en höjning med 2,2 procent per år för 2022 och 2023. Därutöver föreslår vi en förstärkning av anslaget till följd av den lagändring angående grundläggande behov som är föreslagen nedan. Detta medför sammantaget en ökning av anslaget med 500 miljoner kronor för år 2021, 1 170 miljarder kronor för år 2022 och 1 330 miljarder kronor för år 2023 utöver regeringens satsning.

Samtliga grundläggande behov måste vara assistansgrundande i sin helhet

S/MP-regeringens nedskärningar inom assistansersättningen har gått så långt att endast den del av det grundläggande behovet som anses vara av mycket personlig eller integritetskränkande karaktär anses vara assistansgrundande. Detta medför exempelvis att det endast är den tid det tar att ta av och på kläderna närmast kroppen som räknas som grundläggande behov. Att ta på en ytterjacka även om det är minus 20 grader utomhus räknas inte. Bara den tid som är beröring av naken hud under ett toalettbesök räknas. Inte hela tiden det faktiskt tar att utföra ett behov. Att säkerställa att samtliga grundläggande behov ska anses vara av integritetsnära karaktär i sin helhet är ett avgörande steg för att återupprätta intentionen med LSS. Kristdemokraterna föreslår därför nödvändig lagändring och avsätter resurser i syfte att finansiera en rättssäker tillämpning av LSS till följd av lagförtydligandet. Vi bedömer att sådana lagstiftningsförändringar kan vara på plats den 1 juli 2021. Den exakta kostnadsökningen är dock svår att uppskatta och ytterligare medel kan behövas.

Uppräkning av schablonen för timersättningen inom assistansersättningen

När regeringen och samarbetspartierna aviserade budgetnyheterna presenterades uppräkningspropositionen av assistansschablonen för 2021 med 3,5 procent som en rekordstor höjning. Uppräkningen har under flera år varit alldeles för låg jämfört med kollektivavtalade löneökningar. Det är därför positivt att regeringen och samarbetspartierna C och L nu vill satsa på den. Det är något vi kristdemokrater har krävt under flera år. Men när man läser budgetpropositionen för 2021 blir det mer tveksamt om det faktiskt är en så stor satsning i praktiken. På sidan 175 i budgetpropositionen anges: ”För 2021 har regeringen beslutat om en höjning av schablonbeloppet med 3,5 procent. Schablonbeloppet för assistansersättningen blir därmed 315 kronor per timme för 2021, en höjning med 10 kronor och 70 öre.” Det nämns ingenting om den faktiska nivån på timersättningen för 2022 och 2023. Det är därmed oklart om det kommer ske en procentuell ökning av schablonen från 2021 till 2022 resp. från 2022 till 2023. Om det är regeringens avsikt att höja schablonen för timersättningen med 3,5 procent ena året, för att därefter bibehålla nivån på 315 kr/timme de kommande åren är det stor risk för

att verksamhetens kvalitet urholkas. Kristdemokraterna tillför därför medel för att höja schablonen med 2,2 % år 2022 och 2023.

Anslag 4:5 Stimulansbidrag och åtgärder inom äldreområdet

Ett samhälle där alla kan åldras i trygghet och värdighet är ett angeläget mål för Kristdemokraterna. Äldre personer är en tillgång för hela samhället. Ett välfärdssamhälle kan i hög grad bedömas utifrån kriterier som respekt för, tillvaratagande av och omsorg om den äldre generationen. Äldre ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag, kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende, bemötas med respekt och ha tillgång till god vård och omsorg. Var och en ska ses som en person med eget och unikt värde med skilda intressen och bakgrunder. God vård, ett behovsanpassat boende och självbestämmande över sin vardag är en självklarhet – hela livet. Kristdemokraterna gör därför stora satsningar på de äldre. Vi presterar därför kraftfulla reformer för att skapa en trygg och värdig äldreomsorg där också personalen har goda villkor, för att äldreboenden ska kunna byggas och för att äldres möjligheter till gemenskap ska stärkas.

Kristdemokraterna tillför utöver regeringens satsning 4 405 miljoner kronor år 2021, 2 710 miljoner kronor år 2022 och 2 210 miljoner kronor år 2023. Vi avräknar 4 000 miljoner kronor per år 2021–2023 från regeringens satsning till egna satsningar och avvisar även regeringens satsning på en återhämtningsbonus med 195 miljoner kronor år 2021 och 650 miljoner kronor per år 2022–2023 till förmån för egna satsningar.

Kristdemokraternas medel anslås för:

- Äldresamtal: 160 miljoner kronor per år 2021–2023.
- Gemenskapsvärdar och gemenskapsfrämjande innehåll: 200 miljoner kronor per år 2021–2023.
- Förbättrade villkor för personalen inom äldreomsorgen: 3 500 miljoner kronor per år 2021–2023.
- Fler sjuksköterskor, MAR, och försöksverksamhet ”äldreöverläkare”: 2 000 miljoner kronor per år 2021–2023.
- Digital tillgänglighet på äldreboenden (utbildning, uppkoppling och utrustning): 240 miljoner kronor år 2021.
- Investeringsstöd för äldreboendegarantin – byggande av fler äldreboenden: 2 000 miljoner kronor 2021, 1 000 miljoner kronor 2022 och 500 miljoner kronor för 2023.
- Prestationsbaserad satsning för de kommuner som kortar köer: 500 miljoner kronor per år 2021–2023.

Kompetensförsörjning inom äldreomsorgen

Undersköterskan är basen för omsorgen inom äldreomsorgen. Genom personlig omvårdnad och en helhetssyn så kan omsorgen av den äldre präglas av värdighet och respekt. Undersköterskans arbete är viktigt och kompetens måste säkras. Därför är arbetet med att inrätta en skyddad yrkestitel för undersköterskor angeläget. Vi gör också

en satsning på fler utbildningsplatser på yrkeshögskolan för undersköterskor. Vi avsätter 100 miljoner kronor per år till yrkeshögskolan för att möjliggöra för fler undersköterskor att utbilda sig till specialistundersköterskor, vilket kan avlasta sjuksköterskorna inom äldreomsorgen, då de är en viktig länk mellan undersköterskan och sjuksköterskan. Satsningen innebär ca 1 500 yrkeshögskoleplatser, och studierna ska bedrivas på deltid vid sidan av jobbet som undersköterska.

Sjuksköterskan är nödvändig för den medicinska kompetensen. Under pandemin har de brister som uppstår när det finns för få sjuksköterskor särskilt uppmärksamats. Att kunna sätta dropp eller ge syrgas är exempel på insatser som kräver en tillräcklig tillgång till sjuksköterskor. Idag finns ca 19 000 sjuksköterskor som arbetar vid 1 700 äldreboenden. Det behövs fler sjuksköterskor om den kommunala hälso- och sjukvården ska fungera och ge en god vårdkvalitet. Kristdemokraterna menar att en kraftig förstärkning behöver ske med 2 000 fler sjuksköterskor för att äldreomsorgen ska ha tillgång till en god hälso- och sjukvård.

Det behövs också en medicinskt ansvarig för rehabilitering i varje kommun, en s.k. MAR, för att säkra en fungerande rehabilitering inom den kommunala hälso- och sjukvården. Rehabilitering är en viktig del av en fungerande hälso- och sjukvård. Äldre har stor nytta av rehabiliterande insatser. Många äldre bor kvar hemma i ordinärt boende och får delvis hjälp av anhöriga men på grund av exempelvis artros kan de tvingas dra ner på fritidsaktiviteter.

Fler kompetenser vid sidan av undersköterskor och sjuksköterskor behövs. Utifrån den generella ekonomiska förstärkning som föreslås av regeringen finns möjlighet för kommunerna att komplettera med fler fysioterapeuter, arbetsterapeuter, logopeder, dietister med flera i syfte att få en god äldreomsorg som svarar mot de äldres helhetsbehov. Teamarbete är framgångsrikt också i den kommunala hälso- och sjukvården och därför måste det finnas tillgång till en bred kompetens.

Tillgången till läkare i den kommunala hälso- och sjukvården behöver stärkas för att de äldre och deras anhöriga ska känna sig trygga med att det görs korrekta medicinska bedömningar kring sjukvårdsbehovet. Inom ramen för den förstärkning som Kristdemokraterna och regeringen föreslår för primärvården möjliggörs en förstärkning av läkarinsatserna i den kommunala hälso- och sjukvården. Se detaljer kring dessa förslag i Kristdemokraternas partimotion om hälso- och sjukvård.

Kristdemokraterna menar dock att förbudet för kommuner att anställa läkare är felaktigt och bör tas bort. För en kommun att exempelvis anställa en ”äldreöverläkare” bör vara möjligt på liknande sätt som skolöverläkare har en funktion för barn och unga. En försöksverksamhet med äldreöverläkare bör initieras.

Förbättrade arbetsvillkor inom äldreomsorgen

Kristdemokraterna anser att det nu behövs krafttag för att förbättra arbetsvillkoren för personalen inom äldreomsorgen. Det handlar om att värna medarbetare, deras familjeliv och hälsa, men också om att stärka möjligheten att rekrytera mer personal. Med rätt reformer kan resultatet också bli att timmarna för social aktivering hos den äldre blir fler, gemenskap främjas och kvaliteten höjs. För att tiden med de äldre ska bli en tydligt värderad del av arbetet bör även sociala behov införas i socialtjänstlagen som grund i biståndsbedömningen för äldreomsorg.

Kristdemokraterna föreslår att staten tecknar ett avtal med SKR om ett prestationsbundet stöd till förbättrade villkor för personalen inom äldreomsorgen. Kraven i det

prestationsbaserade stödet ska gälla all kommunfinansierad verksamhet, även privat driven men offentligt finansierad omsorg. Satsningen ska följas upp årsvis med målsättningen att alla kommuner ska nå bättre resultat. Stödet fördelas till kommunerna baserat på fyra parametrar som alla väger lika:

Aktivt arbete för att minska förekomsten av delade turer

Kommunen ska kunna visa att det skett en tydlig minskning i användandet av delade turer alternativt att delade turer är på en låg nivå eller inte används alls. Ett system för hur detta ska mätas och följas upp bör utarbetas i samverkan med SKR. Tiden som frigörs när de delade turerna försvinner bör användas till mer tid med de äldre.

Förbättrad personalkontinuitet

Kommunen ska tydligt minska antalet hemtjänstpersonal per hemtjänsttagare över 65 år (enligt statistik som kommunerna redan nu rapporterar in till socialtjänstens öppna jämförelser). De kommuner där hemtjänsttagaren får möta maximalt tolv olika personal under en 14-dagarsperiod får alltid del av stödet.

God medarbetarnöjdhet och delaktighet

Kommunen ska kunna visa ett bättre resultat än föregående år för SKR:s totalindex för hållbart medarbetarengagemang (HME) vad gäller äldreomsorgen. Som minst ska kommunen ha ett HME på 50 (av 100), och överstiger det 75 får kommunen ersättning oavsett om det skett en förbättring från föregående år eller ej.

Avlastning för cheferna

Kommunen ska kunna visa att snittantalet som äldreomsorgscheferna i kommunen har direkt rapporteringsansvar för tydligt minskar. De som inte överstiger 25 får alltid del av stödet.

Kompetensutveckling för äldreomsorgens personal

För att skapa yrkesutveckling och karriärvägar för omsorgspersonalen behövs fler utbildningsmöjligheter. Det är också en viktig del i att attrahera mer personal – att kommunerna erbjuder strukturerad fortbildning och möjliga karriärvägar.

Regeringens satsning på ett äldreomsorgslyft kom efter att såväl Kommunal och SKR som Kristdemokraterna i våras krävt att en större satsning görs. Därför välkomnar vi satsningen. Därutöver föreslår vi följande förstärkningar:

Satsa på utbildning för äldreomsorgens chefer

50 miljoner kronor per år satsas på ledarskapsutbildning för äldreomsorgens chefer, för att de bättre ska klara av den viktiga roll de har i att skapa goda arbetsvillkor för sina medarbetare.

Satsa på utbildning av schemaläggare

Tyvärr valde regeringen att stryka den satsning på schemaläggare som riksdagen beslutade om i december 2018 utifrån KD/M-budgeten. Nu återinför regeringen

satsningen i det så kallade äldreomsorgslyftet och det är så klart bra men viktig tid har gått förlorad. Kristdemokraterna står fast vid satsningen och vill utöka den samt göra den permanent. 150 miljoner kronor per år läggs på metodutveckling, utbildning av schemaläggare inom hemtjänsten och spridning av exempel på hur man uppnår god personalkontinuitet. De goda exemplen finns – där engagerade och kloka schemaläggare klarar av att säkerställa både god hemtjänst med tid för den äldre och heltid för den personal som önskar – utan delade turer.

Förstärka och förlänga satsning på statsbidrag till vuxenutbildningen för utbildning inom hälso- och sjukvården

Stödet är till för personer som vill kombinera utbildning med en tidsbegränsad anställning inom äldreomsorgen eller hälso- och sjukvården och syftar till att ge deltagarna kompetens för en tillsvidareanställning. Utbildningen ska skraddarsys utefter vilka kunskaper personen har sedan tidigare, och bör även kunna innehålla språkundervisning. Denna satsning ansluter delvis till Äldreomsorgslyftet men genom Kristdemokraternas förslag förstärks hela utbildningssatsningen jämfört med regeringens.

Utöver detta avsätts 100 miljoner kronor per år till att möjliggöra för fler undersköterskor att utbilda sig till specialistundersköterskor, i vår nya satsning på ökat medicinskt innehåll i äldreomsorgen (anslag inom utgiftsområde 16).

Äldreboendegaranti

Kristdemokraterna vill införa en äldreboendegaranti – den som fyllt 85 år ska ha en lagstadgad rätt att få flytta till ett anpassat boende som till exempel särskilt boende eller trygghetsboende när personen själv bedömer att behovet finns.

För att stärka de äldres rätt att få tillgång till en anvisad plats på särskilt boende inom tre månader avsätter Kristdemokraterna 500 miljoner kronor per år till en prestationsbaserad ersättning till de kommuner som klarar att anvisa platser inom tre månader.

En äldreboendegaranti utan äldreboenden är inte värd något. För att klara löftet om en äldreboendegaranti behövs fler och olika typer av äldreboenden. Stimulansmedel för att kommunerna ska bygga fler äldreboenden är därför nödvändiga. Kristdemokraterna utökar regeringens stimulansbidrag på området men det är samtidigt avgörande att kommunerna höjer sin ambition kring byggande av äldreboenden.

Äldresamtal

Kristdemokraterna vill bland annat att kommunerna ska erbjuda äldre över 80 år ett så kallat äldresamtal. Vi menar att dessa samtal kan bidra till att skapa trygghet och bryta ensamhet för den äldre, något som i sig kan höja livskvaliteten och skjuta upp behovet av andra mer omfattande omvårdnadsinsatser. Socialstyrelsen har påvisat att det finns behov av att utveckla rutiner för att upptäcka missbruk av alkohol bland äldre då andelen personer över 65 år som har alkoholproblematik ökar i förhållande till yngre åldersgrupper. Även här kan äldresamtalen spela en viktig roll.

Anslag 4:6 Statens institutionsstyrelse

Kristdemokraterna anslår 50 miljoner kronor mer än regeringen per år 2021–2021 för att stärka kompetensen och säkerheten vid Statens institutionsstyrelse (Sis).

Statens institutionsstyrelse (Sis) har boenden för barn och ungdomar som är dömda för brottslighet samt unga som av olika skäl inte bedömts kunna fungera i ett familjehem eller på ett HVB-hem. Syftet med vistelsen är att det ska vara en temporär lösning vilket ofrånkomligen leder till ett uppbrott. De barn som är placerade på boenden som drivs av Sis har många gånger en komplex situation och de är i behov av omfattande stöd.

Unga som placeras kan ha ett utåtagerande beteende eller ha ett våldskapital som gör att det krävs särskilda förutsättningar för att vården ska fungera. För att kunna hantera de svåra situationer som då kan uppstå är det av största vikt att personaltätheten är god och att personalen har den specifika kompetens som behövs. Vidare krävs att boenden har de säkerhetsmässiga förutsättningar som behövs. Det är uppenbart utifrån de uppföljningar som görs av Ivo att så inte alltid är fallet. Sis har dock inte något egentligt uppdrag att bedriva psykiatrisk vård. Den sjukvårdspersonal som finns anställd av Sis är sjuksköterskor. För att kunna möta varje barns/ungdoms behov, vilket är Sis uppdrag, är det förvånansvärt att Sis inte har ett klart uttalat vårduppdrag och att de inte har rätt att anställa läkare. Eftersom 70 % av placerade barn/unga har psykiatriska vårdbehov måste både lagstiftning och regleringsbrev ändras så att Sis får förstärka sin organisation med lämplig och ändamålsenlig läkarresurs och annan medicinsk kompetens. Vidare måste Sis förstärka skalskyddet genom fungerande säkerhetsanordningar.

Anslag 4:7 Bidrag till utveckling av socialt arbete m.m.

Kristdemokraterna ökar anslaget utöver regeringens nivå med 506 miljoner kronor år 2021, 436 miljoner kronor år 2022 och 276 miljoner kronor år 2023. Medlen avser ett socialtjänstpaket i syfte att stärka socialtjänstens verksamhet genom följande satsningar:

- Obligatoriskt föräldrastödsprogram 176 miljoner kronor per år 2021–2023
- Familjerådgivning 80 miljoner kronor per år 2021–2023
- Kunskapshöjande insatser och metodstöd socialtjänsten 230 miljoner kronor år 2021 och 160 miljoner kronor år 2022
- Nationell samordning och stöd till socialtjänstens arbete med barn och unga 10 miljoner per år 2021–2023
- SSPF-samverkan om 10 miljoner kronor per år 2021–2023

Föräldrautbildning

Föräldrarna är de viktigaste personerna i ett barns liv. Det finns situationer då föräldrar upplever svårigheter i sitt föräldraskap eller har behov av stöd för att hantera nya situationer. Det offentliga ska inte ta över föräldrarnas roll. Däremot ska det offentliga erbjuda stöd och hjälp i föräldrarnas viktiga uppgift. Stöd till föräldrarna är också ett stöd till barnen. Kristdemokraterna har därför föreslagit ökad tillgång till föräldrautbildning genom att göra det obligatoriskt för kommunerna att erbjuda två föräldrastödsprogram under barnens uppväxt.

Familjerådgivning

Familjerådgivningen fungerar bäst i ett tidigt skede innan alltför stora låsningar uppstår. Familjerådgivningen måste därför avdramatiseras exempelvis genom att denna möjlighet introduceras på ett tidigt stadium. När ett par blir föräldrar för första gången vill vi därför att de får en gratischeck till familjerådgivningen som de kan nyttja om de vill eller har behov. Tillsammans med denna check ska information finnas som beskriver vad familjerådgivningen kan erbjuda.

Sociala brottsförebyggande insatser

För att bekämpa gängkriminaliteten krävs stora satsningar på hela rättsväsendet, ökade befogenheter för polisen och insatser som gör att fler vittnar. Men för att knäcka gängkriminaliteten behövs satsningar på det förebyggande arbetet. Därför satsar Kristdemokraterna på sociala åtgärder. Människor som senare i livet begår brott visar ofta upp tidiga varningstecken. De har ofta kontakt med socialtjänsten i tidig ålder. De måste fångas upp innan det gått för långt och de gått in på brottets bana. Därför behöver socialtjänsten stärkas. Kristdemokraterna avsätter medel till en nationell samordning och stöd till socialtjänstens arbete med barn och unga samt till att genomföra kunskaps- och utbildningsinsatser bland socialtjänstens personal och ta fram metodstöd för att säkerställa likvärdighet i tillämpningen av lagen. Insatsen för att öka kunskapen ska även kunna gå till personer som arbetar med personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Statligt stöd för samverkan mellan skola, socialtjänst, polis och fritid

SSPF är en samverkansmodell mellan skola, socialkontor, polis och fritid. Syftet är att förhindra att barn hamnar i eller fortsätter med kriminellt beteende och/eller drogmissbruk. Genom att samla och samordna resurser kring barn ska vi agera snabbt och skapa gemensamma lösningar. Resurser kring barn innebär både barnets familj och det professionella nätverket. Målet är att bryta ett negativt mönster.

SSPF finns på flera håll i landet. Arbetet kan se lite olika ut, så även resurstilldelningen. Vi föreslår därför medel för att stimulera SSPF-samverkan på fler platser och att det kan fördjupas där det redan är igång. Därför satsar vi 10 miljoner årligen på att stärka SSPF-samverkan.

Anslag 6:2 Forskningsrådet för hälsa, arbetsliv och välfärd: Forskning

Kristdemokraterna vill inrätta ett nationellt forskningsprogram för äldres hälsa. Programmet tilldelas totalt 150 miljoner kronor per år 2021–2023. Kristdemokraterna justerar regeringens anslag 6:2 till förmån för det föreslagna forskningsprogrammet med 50 miljoner kronor per år 2021–2023 samt anslag 3:1 inom utgiftsområde 16 med 100 miljoner kronor per år.

Nationellt forskningsprogram för att stärka äldres hälsa

Ett samhälle där alla kan åldras i trygghet och värdighet är ett angeläget mål för Kristdemokraterna. Äldre ska kunna leva ett aktivt liv och ha inflytande i samhället och över sin vardag, kunna åldras i trygghet och med bibehållet oberoende, bemötas med respekt och ha tillgång till god vård och omsorg. Var och en ska ses som en person med eget och unikt värde med skilda intressen och bakgrunder. God vård, ett behovsanpassat boende och självbestämmande över sin vardag är en självklarhet – hela livet. Coronapandemin har satt i blyxtbelysning de brister som finns inom äldreomsorgen och vården av äldre. Men redan tidigare har Socialstyrelsen pekat på stora kompetens- och rekryteringsbrister inom områdena geriatrik och gerontologi. Det är därför angeläget att vården av äldre stärks – den måste präglas av högsta kvalitet oavsett var i landet man bor. Den geriatriska kunskapen måste öka och spridas i alla de olika verksamheter som är nödvändiga för att tillförsäkra en god vård och omsorg. Ökad kunskap kring de underliggande faktorerna vid akuta och kroniska sjukdomar som uppstår till följd av åldrande kan leda till bättre vård och behandling. Kristdemokraterna vill därför inrätta ett nationellt forskningsprogram för att stärka äldres hälsa. Forskning bör innefatta tvärvetenskaplig forskning och implementering av dess resultat ute i verksamheten som bedriver vård och omsorg om äldre.

Nya anslag:

Anslag 99:3 Fritidskort

Kristdemokraterna anslår 800 miljoner kronor per år 2021–2023 i anslag 99:3 för att införa en satsning på ett fritidskort för alla barn i årskurs 2 till 9. Vi avsätter även 40 miljoner kronor per år 2021–2023 inom anslag 12:1, utgiftsområde 17, och 10 miljoner kronor per år 2021–2023 inom anslag 2:1, utgiftsområde 10, till samma ändamål.

Politiken har ett stort ansvar att identifiera och förebygga lågintensiva samhällsproblem som riskerar att växa. Det gäller inte minst den psykiska ohälsan som har ökat kraftigt. En bidragande orsak är att vi rör på oss allt mindre – trots att vi vet mer om hälsokonsekvenserna av stillasittandet: muskler, hjärta, motorik, balans, BMI, sömnkvalitet och koncentrationsförmåga försämras. Vi ser också hur den utbredda ensamheten bland många barn och unga påverkar den psykiska hälsan.

Kristdemokraterna vill motverka utvecklingen genom att möjliggöra för alla barn och unga att delta i civilsamhällets idrottsklubbar och andra föreningar och församlingar, som spelar en central roll för att mota dessa problem. Om fler barn skulle få möjlighet att delta i idrott, i lägerverksamhet eller barnkör skulle effekterna vara betydande.

Vi vill införa ett fritidskort till alla barn mellan årskurs 2 och 9, laddat med ett ekonomiskt stöd för deltagaravgifter i ledarledda aktiviteter i det svenska föreningslivet samt kulturskolan. Stödets storlek kommer variera utifrån hushållets ekonomi. De flesta barn kommer få 500 kronor i stöd per år, men för de som finns i hushåll i ekonomisk utsatthet (där hushållet uppbär bostadsbidrag eller ekonomiskt bistånd) kommer ett betydligt större stöd – 2 400 kronor per år – finnas laddat på kortet. Detta för att alla barn ska få goda möjligheter att delta i idrott eller annan föreningsverksamhet. För att minska tröskeeffekter kommer det större stödet att trappas ned om hushåll ökar sin

inkomst så att de inte längre får de stöd som utgör grund för fritidskort med det högre beloppet.

Vi vet att barn i ekonomiskt utsatta hushåll, barn till ensamstående föräldrar, barn med utlandsfödda föräldrar och barn i arbetarhushåll har en mindre aktiv fritid med lägre deltagande i organiserade fritidsaktiviteter än andra barn. En förklaring till detta kan vara att barns fritidsaktiviteter har blivit allt dyrare då medlems- och träningsavgifter mer än fördubblat sin betydelse för idrottsföreningarnas ekonomi under en 20-årsperiod.

Genom vår reform kommer nästan en miljon barn att få stöd för aktiv och meningsfull fritid, varav det större stödet ges till ca 150 000 barn.

Anslag 99:4 Fond för idéburen vård

Kristdemokraterna anslår 300 miljoner kronor till en fond för idéburen vård 2021.

Det som kallas idéburet företagande bedrivs ofta i ideell förening, ekonomisk förening, kooperativa företag eller stiftelseform. Den ideella sektorns och sociala företags tillgång till kapital för både etablering och utveckling behöver förstärkas. Europeiska ekonomiska och sociala kommittén har konstaterat att det i dag ofta saknas finansiella instrument som är speciellt utformade för socialt företagande. Socialt företagande behöver på grund av sina specifika egenskaper och varierande juridiska former ibland finna andra typer av finansieringsinstrument än andra företag.

Vi vill därför skapa en fond som syftar till att främja den ideella sektorns möjlighet till socialt företagande och då särskilt som utförare av välfärdstjänster. Vi avsätter 300 miljoner kronor för detta ändamål för 2021 inom utgiftsområde 9. En sådan fond skulle kunna motverka bristen på tillgång till kapital för dessa aktörer.

Anslag 99:6 Bostad först

Kristdemokraterna anslår 200 miljoner kronor per år 2021–2023 för att införa Bostad först i hela landet.

Är man bostadslös så är det svårt att klara livet på ett bra sätt. Kristdemokraterna arbetade i regeringsställning 2006–2014 målmedvetet med att stärka kunskapen om och hjälpinsatserna till hemlösa och de som ligger i riskzonen för hemlöshet. Den hemlöshetssamordnare som utsågs av alliansregeringen arbetade för att främja ett mer aktivt arbete och sprida fungerande metoder mot hemlöshet i kommunerna. En slutsats från arbetet är att alla kommuner i vilka det finns hemlöshet bland personer med beroendesjukdom bör arbeta utifrån den evidensbaserade modellen ”Bostad först”.

Bostad först är ett sätt att hjälpa hemlösa med beroendesjukdom och eller psykisk ohälsa att återgå till ett liv som präglas mindre av dessa problem. Metoden tar utgångspunkt i att det första en hemlös med beroendesjukdom/psykisk ohälsa behöver är ett eget boende, en plats att kalla sitt hem. Genom att personen i behov av hjälp slipper bekymra sig för vardagliga saker som var man ska bo nästa natt, var man ska sköta sin personliga hygien, var man ska träffa sina barn och vänner eller vart ens post ska skickas lyfts en börda som gör att annan hjälp lättare når fram.

När man börjar med bostaden kan man sedan erbjuda den hjälp den boende vill ha och är mottaglig för. De krav som ställs på personen är desamma som för alla hyresgäster: betala hyran, sköt lägenheten och stör inte dina grannar. Det har visat sig att

8 av 10 klarar att bo långsiktigt i sin lägenhet och jämförelser visar att kostnaden för en person i Bostad först blir mellan 100 000 och 200 000 kr lägre per person och år jämfört med andra metoder. Införande av Bostad först i alla kommuner skulle alltså kunna innebära en minskad samhällelig kostnad som är betydande.

Kristdemokraterna vill fortsätta arbetet med att bekämpa hemlöshet och avsätter därför medel enligt ovan för att införa Bostad först i hela landet. Fördelningen av dessa pengar sker genom att kommuner som inför nya Bostad först-boenden efter den 1 januari 2021 kan ansöka om 100 000 kronor för varje tillfört boende, vilket motsvarar 1,5–2 års hyra. Vi föreslår också att Socialstyrelsen ges i uppdrag att utarbeta regler för hur Bostad först ska vara den primära insatsen för hemlösa/bostadslösa personer med samtidig beroendesjukdom.

Anslag 99:7 Nationellt kunskapscentrum för frågor om önskad sexualitet och prevention av sexuellt våld

De undersökningar som gjorts i den nationella trygghetsundersökningen visar på en alarmerande ökning av utsattheten för sexualbrott. Mellan 2006 och 2012 låg andelen av svenskarna som utsatts för sexualbrott på omkring 1,5 procent. Sedan dess har den ökat till 6 procent 2018. Den mediala uppmärksamhet som präglat senare år, med metoo-rörelsen och uppmärksammade övergrepp i badhus och festivaler i Sverige kan ha bidragit till att antalet anmälningar ökar. Hela ökningen kan förstås inte härledas till personer med exempelvis tvångsmässig sexualitet. Men att identifiera dessa personer innan de begår övergrepp vore mycket värdefullt.

Kristdemokraterna föreslår i enlighet med en rekommendation från Myndigheten för vård- och omsorgsanalys att ett nationellt kunskapscentrum för frågor om önskad sexualitet och prevention av sexuellt våld inrättas. För detta avsätter vi fem miljoner kronor om året 2021–2023 inom utgiftsområde 9, i ett nytt anslag (99:7).

Anslag 99:8 Pneumokockvaccination

Kristdemokraterna anslår 45 miljoner kronor år 2021, 35 miljoner kronor 2022 och 25 miljoner kronor 2023 till pneumokockvaccination. Säsongsinfluensavaccin erbjuds i hela landet till riskgrupper och äldre personer. Vaccin mot pneumokocker, som orsakar bakteriell lunginflammation, erbjuds också i hela landet men i flera regioner är det inte kostnadsfritt. Det förekommer avgifter uppemot 800 kronor. Detta är en ansevärd summa för många äldre, särskilt om två personer i hushållet behöver vaccineras. Det vore en stor fördel om alla äldre kunde erbjudas kostnadsfri vaccination mot pneumokocker i hela landet. Att minska risken för utveckling av lunginflammation är inte minst angeläget under den rådande covid-19-pandemin där äldre utgör en riskgrupp. Vaccineringen skulle förebygga mänskligt lidande men också minska kostnaderna inom sjukvården. Vi avsätter därför medel för detta ändamål. Kristdemokraterna anser även att det bör tas fram ett allmänt vaccinationsprogram för äldre och att det ska vara implementerat senast 2023.

Jakob Forssmed (KD)

Andreas Carlson (KD)

Acko Ankarberg Johansson (KD)

Camilla Brodin (KD)

Hans Eklind (KD)

Mikael Oscarsson (KD)